



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA KAZNOVALNO PRAVO
IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

URAD VLADE ZA KOMUNICIRANJE
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana
(po e-pošti: gp.ukom@gov.si)

Številka: 091-13/2018/2
Datum: 13. marec 2018

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 8943-44: Odškodnine naj plačajo sodniki sami – odgovor Ministrstva za pravosodje
Zveza: vaš dopis št. 092-44/2018/1 z dne 5. marca 2018

V zvezi s predlogom predlagam.vladi.si št. 943-44 (Kazni ESČP), da naj pri sojenjih, ki padejo na Evropskem sodišču ali Evropskem sodišču za človekove pravice, sodniki plačajo odškodnino iz lastnega žepa, daje Ministrstvo za pravosodje naslednje pojasnilo:

1. Ministrstvo za pravosodje najprej pojasnjuje, da Zakon o Državnem odvetništvu (Ur. l. RS, št. 23/2017) v 22. členu opredeljuje izvrševanje finančnih obveznosti v zvezi s postopki pred Evropskim sodiščem za človekove pravice (ESČP). Ta določa, da »*Državno odvetništvo izvršuje finančne obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, enostranskih izjav, prijateljskih in izvensodnih poravnav, podanih oziroma sklenjenih z namenom zaključka postopka pred Evropskim sodiščem za človekove pravice, razen če zakon določa drugače.*« To pomeni, da sredstva za plačilo pravičnega zadoščenja in stroškov postopka, ki jih določi ESČP v Proračunu Republike Slovenije niso zagotovljena na postavki Ministrstva za pravosodje niti Vlade Republike Slovenije, temveč na postavki Državnega odvetništva Republike Slovenije (pred začetkom veljavnosti omenjenega zakona pa so bila ta sredstva zagotovljena v proračunski postavki Državnega pravobranilstva Republike Slovenije).¹ Izplačevanje »kazni«, na način, kot jih predlagate, bi bilo torej v nasprotju z veljavno

¹ Gre za načelno odločitev iz leta 2000, ko se je ob razpravah o implementaciji in interpretaciji Zakona o javnih financah ugotovilo, da je potrebna centralna proračunska postavka za plačilo pravičnega zadoščenja (odškodnine) po sodbah ESČP, ki ne more biti dodeljena ne Vrhovnemu sodišču RS, ne kakšnemu ministrstvu (npr. ne Ministrstvu za zunanje zadeve, ne Ministrstvu za finance, ne Ministrstvu za pravosodje).

slovensko zakonodajo, zato vaš predlog lahko vidimo tudi kot pobudo za spremembo zakonodaje.

Država v skladu s 46. členom Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic (EKČP) nima le dolžnosti v roku izplačati pravičnega zadoščenja posamezniku ali posameznici, glede katere ESČP ugotovilo kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ampak sodbo polno izvršiti tako z vidika posameznih kot splošnih ukrepov. Slovenija je v zadnjih letih na tem področjih naredila pomemben korak naprej, saj si Vlada in Ministrstvo za pravosodje aktivno prizadevata za polno in čimprejšnjo izvršitev vseh sodb ESČP proti Sloveniji. Na ta način si vlada v okviru svojih pristojnosti prizadeva, da prepreči podobne kršitve človekovih pravic, hkrati pa tudi zagotavlja spoštovanje vladavine prave, ki je komplementarna vrednota spoštovanju človekovih pravic. Več informacij o tem je dostopnih na spletni strani Ministrstva za pravosodje ([http://www.mp.gov.si/si/delovna_podrocja/aktivnosti_na_podrocju_clovekovih_pravic_in_izvrsevanja_sodb_evropskega_sodisca_za_clovekove_pravice/](http://www.mp.gov.si/si/delovna_podrocja/aktivnosti_na_podrocju_clovekovih_pravic_in_izvrsevanja_sodb_evropskega_sodisca_za_clovekove_pravice/izvrsevanje_sodb_evropskega_sodisca_za_clovekove_pravice/) in http://www.mp.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/7529/).

Glede plačila »kazni«, ki jih izreče ESČP je torej relevantno vprašanje, ali bi bilo glede na zadevni predlog smiselno spremeniti obstoječ pristop. Menimo, da je pri tem treba upoštevati naslednje vidike:

- Razlogi za ugotovljene kršitve človekovih pravic s strani ESČP v posamezni zadevi so lahko različni. Na primer, lahko izvirajo iz neustrezne zakonodaje, ki ni skladna s standardi iz Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP), sistemskih pomanjkljivosti, lahko izvirajo iz neustreznega ravnanja posameznih državnih organov ali neustreznih objektivnih razmer, lahko pa se nanašajo tudi na nezadostno, prepočasno ali neučinkovito sodno varstvo v Republiki Sloveniji.
- Ne gre spregledati, da je med pogoji dopustnosti zadeve pred ESČP (glejte 34. in 35. člen EKČP) ključno izčrpanje vseh notranje pravnih sredstev,² t. j. v primeru Slovenije pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije (izredna in redna pravna sredstva) oziroma pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije (postopek po ustavni pritožbi). Torej ne moremo govoriti le o konkretnem prvostopenjskem ali drugostopenjskem sodniku, ki naj bi domnevno »kršil« človekove pravice v sodnem postopku, saj je procesna predpostavka za dopustnost zadeve pred ESČP jasna. Ta vidik je v medijih in civilni družbi pogosto spregledan oziroma ni upoštevan v zadostni meri.
- V postopek izvrševanja sodbe – ki poleg individualnih ukrepov lahko vključuje tudi splošne ukrepe – so vključeni organi, ki so v določenem primeru sodelovali ozir. »prispevali« h kršitvi, ki jo je ugotovilo ESČP. Tako so ti organi vključeni tudi v načrtovanje in izvedbo splošnih ukrepov za preprečitev bodočih kršitev. Vsekakor gre za objektivno odgovornost države, kjer je o subjektivni ali drugi osredotočeni odgovornosti posameznih nosilcev oblasti praktično nemogoče govoriti.

Na Ministrstvu za pravosodje glede na navedeno menimo, da ni potrebno spreminjati obstoječega pristopa glede izplačil pravičnega zadoščenja, ki jih izreče ESČP, saj obstoječ sistem izplačil dobro deluje, poleg tega pa za spremembo tudi ni upravičenih vsebinskih razlogov. Republika Slovenija ima torej po našem mnenju pravilen pristop, da se centralna proračunska postavka za izplačilo odškodnin v okviru pravičnega zadoščenja po sodbah ESČP nahaja na Državnem odvetništvu. Za primer navajamo možno situacijo: v določenem primeru ugotovljene kršitve pravic po EKČP gre lahko v isti zadevi npr. za ugotovljene kršitve/napake

² Glejte med drugim: http://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_SLV.pdf.

policije, zdravstva, več slovenskih sodišč (sodnih stopenj) in je neprimerno, da bi kateremu od navedenih področij določili proračunsko postavko za izplačilo odškodnine, še bolj neprimerno pa bi bilo to določiti posameznemu sodniku ali Ministrstvu za pravosodje, saj nima položaja »nadrejenosti« navedenim področjem.

2. Glede predloga za plačevanje »kazni«, ki jih lahko izreče Sodišče Evropske unije (kot je navedeno v predlogu: Evropsko sodišče) pa je treba pojasniti, da v postopku uveljavljanja prava EU (postopki za ugotavljanje kršitev) Evropska komisija ali druga država članica EU vloži tožbo proti državi članici, ker naj bi kršila zakonodajo EU. Če Sodišče EU ugotovi kršitev, jo mora država takoj odpraviti, sicer lahko sledi nov postopek, v katerem Sodišče EU lahko državi naloži globo. Glede plačevanja »kazni«, ki jih izreče Sodišče EU je torej treba izpostaviti, da če Sodišče EU ugotovi, da država članica krši pravo EU, t. j., če ne izvrši sodbe Sodišča EU oziroma pravočasno ne prenese direktive v svoj pravni red, Sodišče EU lahko državi članici v skladu z 260. členom Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) naloži plačilo pavšalnega zneska oziroma dnevne denarne kazni. Pred Sodiščem EU se torej ne izpodbijajo konkretne sodne odločbe slovenskih sodišč, zato pojmovno predlog predlagatelja tudi v tem delu ni utemeljen.

S spoštovanjem.

mag. Nina KOŽELJ
v.d. generalne direktorice

Pripravila:
dr. Simona Drenik, sekretarka